

Újvidék
21°C

Ezen a napon

Jó reggelt

A másik Than

Rövid barangolás a labdacok, festvények és korongok világában

Fehér Rózsa

2015. január 18., 14:34 >> 2015. január 19., 07:59

December végén az óbecsei Than Emlékházban, az ismert fivérek, Károly és Mór szülőházában megemlékeztek Than Károly akadémikus születésének 180. évfordulójáról. Bár az óbecseiek méltán büszkék a híres kémikusra, Than Károly érdemeit jóval kevesebben ismerik szűkebb pátriánkban, mint festőművész bátyja, Mór festményeit. Pedig az 1908-ban elhunyt Than Károly nevét Magyarországon iskola, gyógyszerár, sportegyesület őrzi, siremléke pedig a Fiumei úti Nemzeti Sírkertben, nemzetünk nagyjai közt található.

THAN KÁROLY, AZ ISKOLATEREMTŐ TUDÓS

Than Károly

Than Károly, a budapesti tudományegyetem egykori kémianára, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, királyi tanácsos, a magyar főrendiház tagja tizennégy éves korában részt vett az 1848–49-es szabadságharcban, majd később gyógyszerési pályára lépett. Tanulmányait Bécsben végezte, 1858-ban lett a kémia doktora. Than igazi iskolateremtő tudós volt, életét a közoktatásnak, a közművelődésnek és a tudományos munkának szentelte. 1895-ben elindította a Magyar Chemiai Folyóiratot, és elévülhetetlen érdemeket szerzett az első Magyar Gyógyszerkönyv (Pharmacopoea Hungarica, 1871) kidolgozásában is. A Kémiai Intézet alapítója és vezetője volt, nevéhez kötődik az analitikai mérőoldat faktorbeállító anyagának, a kálium-bikarbonátnak és kálium-bijodátnak (az úgynevezett Than-sóknak) a bevezetése, de közegészségi tekintetben is igen fontos munkát végzett.

PATIKA, A KÉMIA BÖLCSŐJE

A megemlékezésen **Mirko Grlica** történész, a Szabadkai Városi Múzeum múzeumi tanácsosa a régió gyógyszerészetének a történelméről is szolgált adatokkal, hiszen a gyógyszerészet szerzeágazó, gazdag ismeretanyaga és tárgyi emléke a kultúrtörténet kiemelkedő része. A mai európai gyógyszerészet kiindulópontjának II. Frigyes német-római császár 1241-ből származó rendeletét tekintik, amely szétválasztotta az orvosi és gyógyszerési foglalkozást, és a gyógyszerészetet önálló tudományos szakterületnek nevezte. A rendeletben lett hivatalos először az „apotheca” elnevezés is.

A XX. század elején a következők tartoztak még a gyógyszerészet tudományába: élelmiszer- és váladékvizsgálat, kozmetikai és dermatológiai készítmények, illatszerek, mesterséges tápszerek, fűszerkeverékek, italok, tisztítószerek, pirotechnikai és fotográfiai vegyszerek, ragasztószerek, festőpálcók, tinták, festőmázak. A festők gyakran gyógyszerári alapanyagokból maguk készítették festékeiket. A művészettörténet több témaasztaltól indult, gyógyszerészből lett festőt is ismer, közöttük van Kubányi Lajos, Csontváry Kosztka Tivadar és Rippl-Rónai József is.

Pozsonyban már 1310-ben volt gyógyszerár, Erdélyben 1494-ből való az első adat, a XVI–XVII. századból pedig nyugat-magyarországi főúri patikákról őriznek adatokat a levéltárak. Székesfehérvárott 1688-ban, közvetlenül a török alóli felszabadulás első napjaiban nyitott meg az első patika, de a török kiűzése után újjászerveződő országban még a XVIII. század vége felé is igen kevés patika volt.

A gyógyszerészet emlékeit patikamúzeumok őrzik

Szerbiában az első gyógyszerár 1793-ban, az Osztrák–Magyar Monarchia idején nyitott meg, az első patikatulajdonosok németek és magyarok voltak.

A növényi, állati és ásványi eredetű gyógyszeranyagok beszerzése és feldolgozásokról ismereteket és speciális berendezéseket igényelt, ezért a gyógyszerár több szempontból is különleges feladatokat látott el: patikában fedték fel például a szerves savakat, lúgokat és más vegyületeket, az aromás és alkoholos termékeket, de a tartósítás céljából cukorral és mézzel készített gyógyszerek tekinthetők az édességek őseinek is. Emellett a szakmához tartozott a gyertyaöntés, a kozmetikumok készítése, a gyógynövények feldolgozása és a szódavíz gyártása is.

„ORVOSOK SZAKÁCSA”, BETEGEK BIZALMASA

Than Károly pályájáról és a korabeli gyógyszerészeti gyakorlat érdekességeiről **Pivnički Kúti Kornélia** óbecsei okleveles gyógyszerész mesélt.

Németországban dolgozna? Ápolóként? Segítünk!

A képezettség és a nyelvtudás hiánya nem akadály. Szegedi csapatunk Önre vár!

Részletekért jelentkezzen az alábbi elérhetőségeken:

Telefon: 06-1/487-1090;

06 30/ 660-9310 ; 06 30/ 691-8373

Email: apolo@dekra-akademie.hu

Nyilvántartási szám: 07-0190-05;

Intézmény-akkreditációs lajstromszám:

AL-0088;

Munkaközvetítői hat.sz.:

V-M-001/43/2013-875

Friss Lap Online

18:45 A kávé

18:39 Olasz kulturális központ nyílik

17:58 Kiállítás az elmúlt év terméséből

17:20 Tavasszal startol a Falcon Heavy

17:11 Urbán András és Puskás Zoltán

Temesváron rendez

16:27 Simicskó a kerítésépítés gyorsítását sürgette

16:18 Könnyebb lett a házasságok egyházi megsemmisítése

15:46 Reflektorfényben a múltbéli árnyak

15:09 Drágítanak a közvállalatok

14:32 Csütörtökön jelenik meg Japánban Murakami új esszéje

Vitatott Olvasott

Rendőri erősítés Szabadkán 1

Könnyebb lett a házasságok egyházi megsemmisítése 0

Felhívás az európai régiók és városok 11. konferenciájára 0

Reflektorfényben a múltbéli árnyak 0

„Legfeljebb kivégeznek...” 0

Több ezren zárandokoltak el a Szentkúthoz 0

Megmaradnak a kis létszámú osztályok? 0

0

Kétszáz zsák segély Újvidéken 0

Naponta több ezer menekült érkezik Szabadkára 0

0

Korrupciógyanus földbérlet 0

Galéria

Szentkúti búcsú, Doroszló

Paradicsom Lukácsfalvi

Pivnički Kúti Kornélia

– Than Károly gyógyszerkönyve lett az első hivatalos Pharmacopoea Magyarországon. Bár Than Károly óta sokat változott a gyógyszeripar, minőségibb, tisztább anyagokat használunk, a kiadvány jelentős mérföldkő volt a magyar gyógyszerészetben. Ez a könyv a gyógyszerészek Bibliája, ennek alapján készítjük el a magisztrális, azaz az egyénre szabott, orvos által felírt gyógyszereket, amelyek ma már leginkább bőrre kenhető krémek vagy szirupok. A gyógyszerész az utolsó szakember, akivel a páciens találkozik, ezért az ő kezéből nem kerülhet ki téves gyógyszer – ebben segít ez a kiadvány – mondta el érdeklődésünkre Kornélia.

A gyógyszerésznek annak is utánanézett, miféle érdekességeket tartalmazott Than gyógyszerészkönyve, ezek közül a sárga méhviaszt, disznózsírt és szárított kórisbogarat tartalmazó, hólyaghúzó kórisbogár flasztert, valamint a gyógyászati célokra használt higanyt, fémet, ólmot emelte ki. A magyarosítás meg nem honosodott gyógyszerei közül a hashajtó labdacsokat (pirulákat), a festvényt (tinktúrát) vagy a nagyobb méretű, lapos formájú korongot (a mai szopogató tabletta őst) említette.

Régi recept alapján készítettek krémet a gyerekek

A mai köztudatban a gyógyszerész szakma egyenlő a patikában gyógyszert eladó, fehér köpenyes hölgyek munkájával. Sokan azt sem tudják, hogy a gyógyszerészek egyetemest végzett emberek. A gyógyszerésznek – az orvoshoz hasonlóan – ismernie kell a betegségek kialakulásának menetét, a főbb tüneteket, a terápiás igényeket és az optimális gyógyszereszközletét – mindezt megalapozott ismeretekkel a gyógyszerek fizikai-kémiai jellemzőiről, készítésük és ellenőrzésük módjával, mellékhatásaikkal és esetleges összeférhetlenségeikkel együtt. Henricus Cornelius Agrippa von Nettesheim (1486–1535) orvostudós és

filozófus a patikusokat az orvosok szakácsainak tartotta.

Az élelmiszer után manapság a gyógyszer a legnagyobb mennyiségben fogyasztott termék. Kornélia szerint a hatvan év feletti páciensek nagyon sokszor tízfélé gyógyszert is szednek.

– A páciensek, miután eljönnek az orvostól, sok mindent nekünk akarnának elmondani, amire a rendelőben nem volt lehetőségük. Jó lenne néha egy kis zug, ahol négy szemközt lehetne szót váltani velük, mert ezek bizalmas dolgok. Az lenne az ideális, ha minden páciens megtalálná azt a gyógyszerészt, akiben feltétel nélkül megbízik – emelte ki Kornélia.

MEGOSZTÁS

Ajánlom Megosztás 12

Kapcsolódó cikkek Kép galéria Hozzászólások Térkép

- [Múzeumok éjszakája Óbecsén](#)
- [Szépség és tudomány egy fedél alatt](#)
- [Fakirály és nagyfeszültség](#)
- [Ökológiai falinaptárt mutatnak be a Than Emlékházban](#)
- [Ötletek egy élhetőbb Óbecséért](#)
- [Multidiszciplináris tehetséggondozó műhely volt Óbecsén](#)

A LEGJOBB ÁRON, PRÓBÁLJA KI MEG MA!
LINCOS DUGÓKULCSKÉSZLETEK
AJÁNDÉK 10% VÁSÁRLÁSÁBÓL
LINCOS.EU